

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 13ης Ιουλίου 2018

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ρουμανίας για το 2018 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Ρουμανίας για το 2018

(2018/C 320/22)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 9 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 22 Νοεμβρίου 2017, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2018 σχετικά με τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Έλαβε δεόντως υπόψη τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 22 Μαρτίου 2018. Στις 22 Νοεμβρίου 2017, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Ρουμανία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση.
- (2) Η έκθεση χώρας του 2018 για τη Ρουμανία δημοσιεύθηκε στις 7 Μαρτίου 2018. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Ρουμανίας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 11 Ιουλίου 2017 ⁽²⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Ρουμανίας προς την επίτευξη των εθνικών στόχων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
- (3) Η Ρουμανία υπέβαλε το εθνικό της πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2018 στις 10 Μαΐου και το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2018 στις 14 Μαΐου 2018. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτόχρονα.
- (4) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα λήφθηκαν υπόψη κατά τον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ C 261 της 9.8.2017, σ. 1.

⁽³⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

- (5) Η Ρουμανία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σύγκλισης του 2018, η κυβέρνηση προβλέπει ονομαστικό έλλειμμα 2,95 % του ΑΕΠ το 2018 και σταδιακή μείωσή του στη συνέχεια σε 1,45 % του ΑΕΠ έως το 2021. Ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος, διαρθρωτικό έλλειμμα της τάξης του 1 % του ΑΕΠ, δεν αναμένεται να επιτευχθεί έως το 2021, δηλαδή εντός του χρονικού ορίζοντα του προγράμματος. Το εκ νέου υπολογισθέν διαρθρωτικό ισοζύγιο αναμένεται να φθάσει το -2,1 % το 2021. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται να μείνει κάτω από το 40 % το 2021. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευνοϊκό. Επιπλέον, τα μέτρα που απαιτούνται για να υποστηριχθούν οι προγραμματιζόμενοι στόχοι για το έλλειμμα δεν έχουν προσδιοριστεί επαρκώς.
- (6) Στις 16 Ιουνίου 2017, το Συμβούλιο αποφάσισε σύμφωνα με το άρθρο 121 παράγραφος 4 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης («ΣΛΕΕ») ότι υπήρξε σημαντική παρατηρηθείσα απόκλιση από τον μεσοπρόθεσο στόχο στη Ρουμανία το 2016. Λόγω της καθορισθείσας σημαντικής απόκλισης, στις 16 Ιουνίου 2017, το Συμβούλιο συνέστησε στη Ρουμανία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ⁽¹⁾ δεν θα υπερβεί το 3,3 % το 2017, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,5 % του ΑΕΠ. Στις 5 Δεκεμβρίου 2017, το Συμβούλιο διαπίστωσε ότι η Ρουμανία δεν είχε λάβει αποτελεσματικά μέτρα για να ανταποκριθεί στη σύσταση του Συμβουλίου της 16ης Ιουνίου 2017 και εξέδωσε αναθεωρημένη σύσταση. Στη νέα σύσταση, το Συμβούλιο κάλεσε τη Ρουμανία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 3,3 % το 2018, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,8 % του ΑΕΠ. Στις 22 Ιουνίου 2018, το Συμβούλιο ⁽²⁾ διαπίστωσε ότι η Ρουμανία δεν είχε λάβει αποτελεσματικά μέτρα για να ανταποκριθεί στη σύσταση του Συμβουλίου της 5ης Δεκεμβρίου 2017. Επιπλέον, με βάση τα απολογιστικά στοιχεία για το 2017 διαπιστώθηκε ότι η Ρουμανία παρουσιάζει σημαντική απόκλιση από την προτεινόμενη προσαρμογή το 2017.

Σύμφωνα με το άρθρο 121 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ και το άρθρο 10 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97, η Επιτροπή εξέδωσε προειδοποίηση προς τη Ρουμανία, στις 23 Μαΐου 2018, ότι το 2017 είχε παρατηρηθεί σημαντική απόκλιση από τη συνιστώμενη πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσου δημοσιονομικού στόχου. Στις 22 Ιουνίου 2018, το Συμβούλιο ⁽³⁾ εξέδωσε μεταγενέστερη σύσταση, με την οποία επιβεβαιώνει την ανάγκη η Ρουμανία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 3,3 % το 2018, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,8 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2018, υπάρχει ο κίνδυνος απόκλισης από την εν λόγω σύσταση το 2018.

- (7) Στις 22 Ιουνίου 2018, το Συμβούλιο συνέστησε στη Ρουμανία για το 2019 να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 5,1 %, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,8 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2018, υπάρχει ο κίνδυνος απόκλισης από την εν λόγω απαίτηση το 2019. Επιπλέον, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2018, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης θα ανέλθει σε 3,4 % και 3,8 % του ΑΕΠ για το 2018 και το 2019 αντίστοιχα, το οποίο υπερβαίνει την τιμή αναφοράς 3 % του ΑΕΠ που προβλέπει η Συνθήκη. Συνολικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι από το 2018 θα χρειαστούν σημαντικά περαιτέρω μέτρα για να εξασφαλιστεί συμμόρφωση με τις διατάξεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, λαμβανομένης υπόψη της έντονης επιδείνωσης των δημοσιονομικών προοπτικών, σύμφωνα με τη σύσταση που απευθύνθηκε στη Ρουμανία στις 22 Ιουνίου 2018 με σκοπό τη διόρθωση της παρατηρηθείσας σημαντικής απόκλισης από την πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσου δημοσιονομικού στόχου.
- (8) Ο δημοσιονομικός προγραμματισμός της Ρουμανίας τακτικά αγνοεί τις διατάξεις του δημοσιονομικού πλαισίου της, παρά την ανάγκη για υπεύθυνη χάραξη δημοσιονομικής πολιτικής. Ο νόμος περί δημοσιονομικής ευθύνης της Ρουμανίας μεταφέρει το Δημοσιονομικό Σύμφωνο στο εθνικό δίκαιο. Οι κανόνες του έχουν σχεδιαστεί σωστά, αλλά συχνά παραβλέπονται στην πράξη. Το 2016, το διαρθρωτικό έλλειμμα αυξήθηκε πάνω από τον μεσοπρόθεσο στόχο, παραβαίνοντας τον κανόνα περί ελλείμματος. Οι προϋπολογισμοί του 2017 και του 2018 έθεταν ως στόχο ονομαστικό έλλειμμα που πλησίαζε το 3 % του ΑΕΠ, πράγμα που υποδηλώνει επιδείνωση του διαρθρωτικού ισοζυγίου σε σχέση με τον κανόνα. Οι δύο τροπολογίες επί του προϋπολογισμού που πραγματοποιήθηκαν το 2017 δεν ήταν σύμφωνες με τους κανόνες που απαγορεύουν τις αυξήσεις των ανωτάτων ορίων του ονομαστικού και του πρωτογενούς ελλείμματος και τις αυξήσεις δαπανών προσωπικού και των συνολικών δημόσιων δαπανών κατά το τρέχον οικονομικό έτος αντίστοιχα. Επιπλέον, όπως και κατά τα προηγούμενα έτη, το 2017 η αναπροσαρμογή της δημοσιονομικής στρατηγικής διαβιβάστηκε στο Κοινοβούλιο πολύ μετά την προβλεπόμενη καταληκτική ημερομηνία και, ως εκ τούτου, δεν ήταν δυνατό να καθοριστούν πιο μακροπρόθεσμα προοπτική στον δημοσιονομικό προγραμματισμό.

⁽¹⁾ Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στη χρηματοδότηση των παροχών ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε διάστημα τετραετίας. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές διά νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

⁽²⁾ Απόφαση (ΕΕ) 2018/923 του Συμβουλίου, της 22ας Ιουνίου 2018, με την οποία διαπιστώνεται ότι δεν έχει αναληφθεί αποτελεσματική δράση από τη Ρουμανία σε ανταπόκριση της σύστασης του Συμβουλίου της 5ης Δεκεμβρίου 2017 (ΕΕ L 164 της 29.6.2018, σ. 42).

⁽³⁾ Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Ιουνίου 2018 με σκοπό τη διόρθωση της σημαντικής παρατηρηθείσας απόκλισης από την πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσου δημοσιονομικού στόχου στη Ρουμανία (ΕΕ C 223 της 27.6.2018, σ. 3).

- (9) Η φορολογική συμμόρφωση εξακολουθεί να είναι χαμηλή, ιδίως όσον αφορά τον φόρο προστιθέμενης αξίας. Κατά το παρελθόν έτος, η Ρουμανία πραγματοποίησε ελάχιστη πρόοδο όσον αφορά την αντιμετώπιση της επαναλαμβανόμενης ειδικής για τη χώρα σύστασης σχετικά με την ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης και είσπραξης των φόρων. Όσον αφορά τον φόρο προστιθέμενης αξίας, η διαφορά μεταξύ της θεωρητικά αναμενόμενης και της πραγματικής είσπραξης των εσόδων εξακολουθεί να είναι πολύ μεγάλη. Για τη βελτίωση της συμμόρφωσης, οι αρχές εισήγαγαν τμηματικές πληρωμές. Οι εν λόγω πληρωμές είναι προαιρετικές, εκτός για τις αφερέγγυες επιχειρήσεις και τους φορολογουμένους που έχουν σημαντικές εκκρεμείς υποχρεώσεις ως προς τον φόρο προστιθέμενης αξίας. Ωστόσο, το μέτρο δεν έχει ακόμη αποφέρει σημαντικά αποτελέσματα. Η εισαγωγή ηλεκτρονικών ταμειακών μηχανών που συνδέονται με το σύστημα πληροφορικής της φορολογικής διοίκησης εξακολουθεί να εκκρεμεί.
- (10) Η υγεία του χρηματοπιστωτικού τομέα έχει βελτιωθεί περαιτέρω, αλλά ορισμένες εξελίξεις απαιτούν παρακολούθηση. Ο τραπεζικός τομέας παραμένει σε ικανοποιητικά επίπεδα κεφαλαιοποίησης, ενώ βελτιώθηκε και η ποιότητα των στοιχείων ενεργητικού. Ωστόσο, αρκετές τρέχουσες νομοθετικές πρωτοβουλίες, οι οποίες ενέχουν τον κίνδυνο να επηρεάσουν αρνητικά τη διάθεση μη εξυπηρετούμενων δανείων, πιστώσεων και επενδύσεων, απαιτούν στενή παρακολούθηση. Η πρόσφατη μείωση στις συνεισφορές για τα προχρηματοδοτούμενα συνταξιοδοτικά ταμεία στο πλαίσιο του δεύτερου πυλώνα μετρίασε τις βραχυπρόθεσμες δημοσιονομικές ανησυχίες, αλλά θα μπορούσε να έχει αρνητικές συνέπειες για την ανάπτυξη των κεφαλαιαγορών.
- (11) Η αγορά εργασίας παρουσιάζει στενότητα λόγω της αύξησης της απασχόλησης παράλληλα με τη μείωση του εργατικού δυναμικού λόγω της δημογραφικής γήρανσης και της αποδημίας. Ταυτόχρονα, η Ρουμανία έχει ουσιαστικά αχρησιμοποίητο εργατικό δυναμικό και πολλές ομάδες, όπως οι νέοι, οι Ρομά, οι μακροχρόνια άνεργοι και τα άτομα με αναπηρίες, αντιμετωπίζουν δυσκολίες όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Κατά το παρελθόν έτος, η Ρουμανία σημείωσε μικρή πρόοδο όσον αφορά την υλοποίηση της ειδικής για τη χώρα σύστασης να ενισχύσει τις στοχοθετημένες πολιτικές ενεργοποίησης και τις ολοκληρωμένες δημόσιες υπηρεσίες, με ιδιαίτερη έμφαση στα άτομα που είναι περισσότερο απομακρυσμένα από την αγορά εργασίας. Παρά την αύξηση των οικονομικών κινήτρων σε προγράμματα κινητικότητας, η συμμετοχή σε ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας παρέμεινε σε πολύ χαμηλά επίπεδα, και η διοικητική επιβάρυνση είναι μεγάλη. Τα προγράμματα δημόσιων έργων τοπικού ενδιαφέροντος συνέβαλαν ελάχιστα στην παροχή σχετικών δεξιοτήτων και στη στήριξη της μετάβασης σε κανονικές θέσεις απασχόλησης. Δεν υπάρχει ένα σύστημα διαχείρισης υποθέσεων για τους μακροχρόνια άνεργους και τους δικαιούχους κοινωνικής αρωγής. Η συνεργασία μεταξύ των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και των παρόχων κοινωνικών και εκπαιδευτικών υπηρεσιών και των εξωτερικών παρόχων, αντιστοίχως, υπήρξε περιορισμένη.
- (12) Ο κίνδυνος της φτώχειας ή του κοινωνικού αποκλεισμού είναι πολύ υψηλός. Οι οικογένειες με παιδιά, τα άτομα με αναπηρία, οι Ρομά και ο αγροτικός πληθυσμός έχουν πληγεί ιδιαίτερα. Εξακολουθεί να υπάρχει υψηλή εισοδηματική ανισότητα, λόγω, μεταξύ άλλων, του μικρού αντικτύπου του συστήματος φορολογίας-παροχών στη μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων της αγοράς. Ο κοινωνικός δείκτης αναφοράς, ο οποίος αποτελεί σημείο αναφοράς κατά τον υπολογισμό των σημαντικότερων κοινωνικών παροχών, δεν έχει επικαιροποιηθεί από το 2008. Η νομοθεσία σχετικά με το ελάχιστο εισόδημα ένταξης που προβλεπόταν να τεθεί σε ισχύ το 2018, θα είχε αυξήσει την κάλυψη και την επάρκεια της κοινωνικής πρόνοιας. Ωστόσο, η έναρξη ισχύος της αναβλήθηκε για περισσότερο από ένα έτος. Η μικρότερη ηλικία συνταξιοδότησης των γυναικών συνεπάγεται χαμηλότερα συνταξιοδοτικά δικαιώματα, επιδεινώνοντας το φαινόμενο της φτώχειας των ηλικιωμένων και το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των δύο φύλων.
- (13) Η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των οικονομικών και κοινωνικών μεταρρυθμίσεων υπήρξε πολύ περιορισμένη. Οι απόψεις των κοινωνικών εταίρων συχνά δεν λαμβάνονται υπόψη ακόμα και όταν αυτές συγκλίνουν. Το πλαίσιο συλλογικής διαπραγμάτευσης της Ρουμανίας δεν συμβάλλει στην εύρυθμη λειτουργία του συστήματος εργασιακών σχέσεων. Ο κοινωνικός διάλογος χαρακτηρίζεται από χαμηλό επίπεδο συλλογικής διαπραγμάτευσης, ιδίως σε τομεακό επίπεδο, και από χαμηλή συμμετοχή των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των οργανώσεων των εργοδοτών. Τα πολύ χαμηλά ποσοστά αντιπροσώπευσης και ο ασαφής ορισμός των τομέων είναι μεταξύ των βασικών εμποδίων για αποτελεσματικότερο κοινωνικό διάλογο. Οι νομοθετικές τροποποιήσεις για τη βελτίωση του πλαισίου έχουν σημειώσει ελάχιστη πρόοδο μέχρι στιγμής.
- (14) Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, ο κατώτατος μισθός έχει αυξηθεί επανειλημμένως με αυθαίρετο τρόπο. Από το 2015, ο καθαρός ελάχιστος μισθός αυξήθηκε κατά περισσότερο από 60 %. Το 2017, το 30 % περίπου των εργαζομένων έλαβε τον κατώτατο μισθό και αυτό συνεπάγεται μεγάλη συμπίεση της μισθολογικής κατανομής. Η πρόταση για τη δημιουργία ενός αντικειμενικού μηχανισμού αυξήσεων των κατώτατων μισθών εγκρίθηκε από τους κοινωνικούς εταίρους, αλλά δεν εφαρμόστηκε από την κυβέρνηση.
- (15) Η προσφορά δεξιοτήτων δεν συμβαδίζει με τις ανάγκες της οικονομίας. Το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο σε βασικές και ψηφιακές δεξιότητες έχει δυσμενείς επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα, την απασχόληση και τη σύγκλιση. Η συμμετοχή των ενηλίκων στην εκπαίδευση είναι πολύ χαμηλή. Δεν έχει ακόμη εφαρμοστεί ένας μηχανισμός για την αντιστοίχιση των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας με τη ζήτηση δεξιοτήτων, ενώ η ικανότητα πρόβλεψης των μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες και η εκτίμηση των αναμενόμενων επιπτώσεων των νέων τεχνολογιών είναι περιορισμένες. Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση παραμένει δεύτερη επιλογή και δεν ευθυγραμμίζεται επαρκώς με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και τις περιφερειακές ή τομεακές στρατηγικές εξειδίκευσης.
- (16) Οι χαμηλές επιδόσεις του εκπαιδευτικού συστήματος συντελούν στην υψηλή ανισότητα ευκαιριών και περιορίζουν τις προοπτικές μακροπρόθεσμης ανάπτυξης της Ρουμανίας. Η παροχή ποιοτικής κανονικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και η πρόσβαση σε αυτήν αποτελεί πρόκληση, ιδίως για τους Ρομά και τα παιδιά στις αγροτικές περιοχές. Η μέθοδος παρακολούθησης για την αντιμετώπιση του διαχωρισμού στα σχολεία πρέπει ακόμη να αναπτυχθεί. Το ποσοστό των

ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση μειώνεται, αλλά εξακολουθεί να είναι υψηλό. Ένας μηχανισμός έγκαιρης προειδοποίησης με σκοπό τον εντοπισμό παιδιών που κινδυνεύουν να εγκαταλείψουν το σχολείο βρίσκεται στο στάδιο ανάπτυξης, αλλά η εστίαση στην ποιότητα της εκπαίδευσης είναι ανεπαρκής. Παρά τα μέτρα που έχουν ληφθεί, η διασφάλιση της ποιότητας στη σχολική και ανώτερη εκπαίδευση αντιμετωπίζει προκλήσεις. Το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι πολύ χαμηλό. Η επένδυση στην εκπαίδευση είναι σχετικά χαμηλή, ενώ τα μειονεκτούντα σχολεία ιδίως δεν διαθέτουν την κατάλληλη στήριξη.

- (17) Η κατάσταση της υγείας του πληθυσμού έχει βελτιωθεί, αλλά εξακολουθεί να βρίσκεται κάτω από τα πρότυπα της Ένωσης. Η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη εξακολουθεί να είναι προβληματική, με αρνητικές συνέπειες στην ανάπτυξη των παιδιών, την απασχολησιμότητα του εργατικού δυναμικού και την υγιή γήρανση. Η χαμηλή χρηματοδότηση και η αναποτελεσματική χρήση των πόρων περιορίζουν την αποτελεσματικότητα του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης, σε συνδυασμό με μια σημαντική έλλειψη ιατρών και νοσοκόμων. Η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη περιορίζεται από το υψηλό ποσοστό άτυπων πληρωμών και τις αποστάσεις έως τις υποδομές υγείας. Η Ρουμανία σημείωσε κάποια πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα για να περιορίσει τις άτυπες πληρωμές, και εφαρμόζεται ένας μηχανισμός παρακολούθησης, αν και ο πραγματικός του αντίκτυπος δεν έχει ακόμη εκτιμηθεί. Η εφαρμογή της ειδικής σύστασης για τη χώρα να στραφεί προς την εξωνοσοκομειακή περίθαλψη έχει σημειώσει περιορισμένη πρόοδο μέχρι στιγμής. Η εν εξελίξει εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής για την υγεία δυσχεραίνεται λόγω της αλλαγής των προτεραιοτήτων και του ελλιπούς προγραμματισμού των επενδύσεων.
- (18) Ο στρατηγικός σχεδιασμός, η διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης και η εκτίμηση των κανονιστικών επιπτώσεων εξακολουθούν να μην λαμβάνονται επαρκώς υπόψη στον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση των πολιτικών. Το γεγονός αυτό υπονομεύει την ποιότητα και την προβλεψιμότητα των κανονιστικών ρυθμίσεων. Επιπλέον, οι συχνές αλλαγές στη νομοθεσία, όπως οι τροποποιήσεις του φορολογικού κώδικα, επηρεάζουν αρνητικά το επιχειρηματικό περιβάλλον. Η συμμετοχή των ενδιαφερομένων στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων είναι περιορισμένη και σπανίως γίνεται πραγματικός διάλογος, παρόλο που υπάρχουν οι σχετικές θεσμικές δομές. Ο μηχανισμός για την εξέταση των απόψεων των ενδιαφερόμενων φορέων σε δημόσιες διαβουλεύσεις δεν διασφαλίζει την κατάλληλη συνέχεια που πρέπει να δοθεί σε αυτές. Ένα συγκεκριμένο πρόσφατο παράδειγμα είναι ότι αγνοήθηκε μια πρόταση που είχε εγκριθεί από τους κοινωνικούς εταίρους όσον αφορά τη δημιουργία ενός αντικειμενικού μηχανισμού για την αύξηση του κατώτατου μισθού, που θα συνέβαλε στην υλοποίηση μιας ειδικής για τη χώρα σύστασης. Δεν επιτεύχθηκαν απτά αποτελέσματα όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις της δημόσιας διοίκησης. Η έκδοση της σχετικής νομοθεσίας σχετικά με τη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων στη δημόσια διοίκηση καθυστέρησε. Η γενική γραμματεία της κυβέρνησης έχει περιορισμένο ρόλο στον έλεγχο της ποιότητας του σχεδιασμού των πολιτικών.
- (19) Η κακή ποιότητα των υποδομών, μεταξύ άλλων και στους τομείς των μεταφορών, των αποβλήτων και των λυμάτων, περιορίζει τις αναπτυξιακές προοπτικές της Ρουμανίας. Οι δημόσιες επενδύσεις χαρακτηρίζονται από χαμηλή αποδοτικότητα, ιδίως στην προετοιμασία των έργων και τον καθορισμό προτεραιοτήτων. Η γενική κατάσταση και η αξιοπιστία των υποδομών οδικών, σιδηροδρομικών και πλωτών μεταφορών εξακολουθούν να είναι ανεπαρκείς ενώ η μεταρρύθμιση του τομέα των μεταφορών προχωρά με πολύ αργό ρυθμό. Η πρόοδος στη μεταρρύθμιση της διαχείρισης των αποβλήτων είναι επίσης αργή, ενώ οι τομείς των στερεών αποβλήτων και των λυμάτων αντιμετωπίζουν προβλήματα. Το ρυθμιστικό σχέδιο των μεταφορών και το εθνικό σχέδιο διαχείρισης των αποβλήτων προορίζονται να παράσχουν έναν σταθερό χάρτη πορείας για επενδύσεις και να ενισχύσουν τη διοικητική ικανότητα στους τομείς, αλλά η εναρμόνιση της εκπόνησης σχεδίων με τον στρατηγικό σχεδιασμό υπήρξε μέχρι τώρα περιορισμένη. Η Ρουμανία σημείωσε ελάχιστη πρόοδο όσον αφορά την υλοποίηση μιας ειδικής για τη χώρα σύστασης σχετικά με την ενίσχυση της ιεράρχησης και της προετοιμασίας των έργων σε δημόσιες επενδύσεις.
- (20) Η αποτελεσματική και διαφανής σύναψη δημοσίων συμβάσεων παραμένει ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων πολιτικής στη Ρουμανία, συμπεριλαμβανομένων της αποδοτικότητας των δημοσίων δαπανών, της καταπολέμησης της διαφθοράς και της προώθησης της καινοτομίας και της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης. Η Ρουμανία έχει σημειώσει κάποια πρόοδο όσον αφορά την υλοποίηση της ειδικής για τη χώρα σύστασης σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής για τις δημόσιες συμβάσεις, αλλά το σχέδιο δεν εκτελείται ακόμη πλήρως. Ταυτόχρονα, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και η στρατηγική χρήση των δημοσίων συμβάσεων, ο αποτελεσματικός έλεγχος και ο έλεγχος της απάτης εξακολουθούν να παραμένουν προκλήσεις. Η βιωσιμότητα των λαμβανόμενων μέτρων και η μη ανιστρεψιμότητα των μεταρρυθμίσεων χρήζουν διαρκούς παρακολούθησης. Συγκεκριμένα οι μεγάλες επενδύσεις σε υποδομές υγειονομικής περίθαλψης για τα περιφερειακά νοσοκομεία του Iași, Cluj και Craiova αντιμετωπίζουν προκλήσεις αποτελεσματικότητας και διαφάνειας που συνδέονται με τις δημόσιες συμβάσεις.
- (21) Οι κρατικές επιχειρήσεις διαδραματίζουν κείμερο ρόλο σε τομείς υποδομών ζωτικής σημασίας, όπως η ενέργεια και οι σιδηροδρομικές μεταφορές. Ωστόσο, η λειτουργική και οικονομική επίδοσή τους είναι ασθενέστερη από εκείνη των ομολόγων του ιδιωτικού τομέα. Η εταιρική διακυβέρνηση των κρατικών επιχειρήσεων έχει αποδυναμωθεί σημαντικά πρόσφατα, ανατρέποντας την πρόοδο που είχε σημειωθεί στις συστάσεις ανά χώρα του 2015 και του 2016. Η εφαρμογή της νέας νομοθεσίας ήταν όχι μόνο διστακτική, αλλά υπήρξαν και προσπάθειες να αποκλειστούν ορισμένες εταιρείες από το πεδίο της. Επιπλέον, η δημοσίευση των οικονομικών δεδομένων για τις κρατικές επιχειρήσεις έχει καθυστερήσει. Ως εκ τούτου, βασικές προϋποθέσεις για την προώθηση της αποδοτικής χρήσης των δημοσίων πόρων υποβαθμίζονται, γεγονός που προλείπει για στρέβλωση των επενδυτικών αποφάσεων. Τον Φεβρουάριο του 2018, το Συνταγματικό Δικαστήριο κάλεσε το Κοινοβούλιο να αναθεωρήσει τις ανωτέρω εξαιρέσεις.

- (22) Οι εξελίξεις καθ' όλη τη διάρκεια του παρελθόντος έτους έχουν δημιουργήσει μεγάλες αμφιβολίες ως προς τη μη αντιστρεψιμότητα και τη βιωσιμότητα της σημαντικής προόδου που μπορεί να σημειώσει η Ρουμανία όσον αφορά τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματός της και την καταπολέμηση της διαφθοράς υψηλού επιπέδου. Η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης αμφισβητείται και ασκούνται πιέσεις στα δικαστικά όργανα και στο νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς, ενώ η πρόοδος όσον αφορά τις υπόλοιπες προκλήσεις καθυστερεί περαιτέρω. Η εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς για την περίοδο 2016-2020 στο πλαίσιο της οποίας εκπονούνται περαιτέρω μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς προχωρεί σε τεχνικό επίπεδο, αλλά απαιτείται πιο απτή πολιτική στήριξη, δεδομένου ότι εξακολουθούν να υφίστανται προβλήματα διαφθοράς και διακυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα του δημοσίου τομέα τα οποία συγκαταλέγονται μεταξύ των σημαντικότερων προκλήσεων για το επιχειρηματικό περιβάλλον.
- (23) Στο πλαίσιο του μηχανισμού συνεργασίας και ελέγχου, η Επιτροπή συνεχίζει να παρακολουθεί τη δικαστική μεταρρύθμιση και την καταπολέμηση της διαφθοράς στη Ρουμανία. Συνεπώς, οι τομείς αυτοί δεν καλύπτονται από τις συστάσεις ανά χώρα για τη Ρουμανία, αλλά έχουν κρίσιμη σημασία για την ανάπτυξη θετικού κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος στη χώρα.
- (24) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2018, η Επιτροπή διενήργησε διεξοδική ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Ρουμανίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2018 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σύγκλισης του 2018, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2018 και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς τη Ρουμανία κατά τα προηγούμενα έτη. Έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Ρουμανία αλλά και τον βαθμό στον οποίο συμμορφώνονται με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (25) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2018 και η γνώμη του ⁽¹⁾ αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Ρουμανία να λάβει μέτρα το 2018 και το 2019 προκειμένου:

1. Να εξασφαλίσει τη συμμόρφωση με τη σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Ιουνίου 2018 με σκοπό τη διόρθωση της σημαντικής παρατηρηθείσας απόκλισης από την πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου. Να εξασφαλίσει την πλήρη εφαρμογή του δημοσιονομικού πλαισίου. Να ενισχύσει τη φορολογική συμμόρφωση και την είσπραξη των φόρων.
2. Να ολοκληρώσει τη μεταρρύθμιση του ελάχιστου εισοδήματος ένταξης. Να βελτιώσει τη λειτουργία του κοινωνικού διαλόγου. Να διασφαλίσει τον τρόπο καθορισμού των κατώτατων μισθών με βάση αντικειμενικά κριτήρια. Να βελτιώσει την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την πρόσβαση σε ποιοτικά κανονικά εκπαιδευτικά συστήματα, ιδίως για τους Ρομά και τα παιδιά στις αγροτικές περιοχές. Να βελτιώσει την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, μεταξύ άλλων, με τη μεταστροφή προς την εξωνοσοκομειακή περίθαλψη.
3. Να αυξήσει την προβλεψιμότητα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, επιβάλλοντας τη συστηματική και αποτελεσματική χρήση της εκτίμησης των κανονιστικών επιπτώσεων και της διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους φορείς, καθώς και τη συμμετοχή στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων. Να βελτιώσει την προετοιμασία και την ιεράρχηση των μεγάλων έργων υποδομής και να επιταχύνει την υλοποίησή τους, ιδίως στον τομέα των μεταφορών, των αποβλήτων και των λυμάτων. Να βελτιώσει τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα των δημοσίων συμβάσεων. Να ενισχύσει την εταιρική διακυβέρνηση των κρατικών επιχειρήσεων.

Βρυξέλλες, 13 Ιουλίου 2018.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

H. LÖGER

⁽¹⁾ Δυνάμει του άρθρου 9 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.